



**AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ PREZİDENTİ YANINDA
ELMİN İNKİŞAFI FONDU**

**Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Elmin İnkişafı Fondunun
elmi-tədqiqat proqramlarının, layihələrinin və digər elmi tədbirlərin
maliyyələşdirilməsi məqsədi ilə qrantların verilməsi üzrə
2011-ci ilin 1-ci müsabiqəsinin (EIF-2011-1(3)) qalibi olmuş
və yerinə yetirilmiş layihə üzrə**

YEKUN ELMİ-TEXNİKİ HESABAT

Layihənin adı: **Azərbaycanın təbii bitum və yanar şistlərinin tədqiqi**

Layihə rəhbərinin soyadı, adı və atasının adı: **Babayev Fikrət Rzaqulu oğlu**

Qrantın məbləği: **50 000 manat**

Layihənin nömrəsi: **EIF-2011-1(3)- 82/40-M-22**

Müqavilənin imzalanma tarixi: **27sentyabr 2011-ci il**

Qrant layihəsinin yerinə yetirilmə müddəti: **12 ay**

Layihənin icra müddəti (başlama və bitmə tarixi): **1 oktyabr 2011-ci il – 1 oktyabr 2012-ci il**

Diqqət! Bütün məlumatlar 12 ölçülü Arial şrifti ilə, 1 intervalla doldurulmalıdır

Diqqət! Uyğun məlumat olmadıqı təqdirdə müvafiq bölmə boş buraxılır

Hesabatda aşağıdakı məsələlər işıqlandırılmalıdır:

1 Layihənin həyata keçirilməsi üzrə yerinə yetirilmiş işlər, istifadə olunmuş üsul və yanaşmalar

Azərbaycanın təbii bitum və yanar şistlərinin tədqiqi lahiyəsinin yerinə yetirilməsində bir sıra elmi və praktiki əhəmiyyət kəsb edən məsələlərə fikir verilmiş və yeni nəticələr alınmışdır. İlk mərhələdə Azərbaycan və dünya təbii bitum və yanar şistlərinə həsr olunmuş ədəbiyyat və patent materialları araşdırılmış və qarşıya qoyulan məsələnin ümumi məzmununa uyğun elmi istiqamət dəqiqləşdirilmişdir. İkinci mərhələdə isə bu tip yanacaq-enerji və xammal resursunun tədqiqində mövcud metodikalar təfəssilatlı öyrənilmiş və buna müvafiq olaraq, müəyyənləşdirilmişdir ki, çöl-tədqiqat işləri daxil olmaqla təbii bitum və yanar şist təzahürlərinin geoloji öyrənilməsindən sonra götürülmüş nümunələr geokimyəvi tədqiqat üçün çox əlverişli və müasir üsulla kompleks geokimyəvi araşdırılmışdır.

2 Layihənin həyata keçirilməsi üzrə planda nəzərdə tutulmuş işlərin yerinə yetirilmə dərəcəsi (faizlə

qiymətləndirməli)

Ümumiyyətlə, layihədə qarşıya qoyulan məsələlər plana uyğun mərhələlərlə yerinə yetirilmiş və hesab etmək olar ki, görülən işlərin faizlə dərəcəsi 95-98% təşkil edir.

3

Hesabat dövründə alınmış **elmi nəticələr** (onların yenilik dərəcəsi, elmi və təcrübi əhəmiyyəti, nəticələrin istifadəsi və tətbiqi mümkün olan sahələr aydın şəkildə göstərilməlidir)

Hesabat dövründə lahiyə çərçivəsində aparılan tədqiqatlar nəticəsində aşağıdakı elmi və təcrübi əhəmiyyət kəsb edən məlumatlar alınmışdır:

- Azərbaycan üzrə yeni və ən perspektivli təbii bitum və yanar şist yataq və təzahürləri öz geoloji və geokimyəvi səciyyələrinə görə kompleks tədqiqatlar əsasında ayrılmış və onların gələcək istifadə istiqamətləri müəyyənləşdirilmişdir.
- Aparılmış geokimyəvi tədqiqatlar nəticəsində təbii bitum və yanar şist nümunələrində üzvi maddə miqdarının orta hesabla 27 %-dən çox olduğu təsdiqlənmiş və ayrı-ayrı yataq və təzahürlər üzrə geokimyəvi olaraq, onların istilik törətmə qabiliyyətləri, karbohidrogen potensialları, küllük dərəcəsi, koks və yarım koks məhsullarının miqdarı müəyyənləşdirilmişdir.
- Geokimyəvi göstəricilərinə görə ayrı-ayrı sahədən götürülmüş yanar şistlərin genetik xüsusiyyətləri də araşdırılmışdır.
- Azərbaycan yanar şist və təbii bitumlarının istifadəsində kompleks tədqiqatların nəticələri və dünya təcrübəsi nəzərə alınmaqla Estoniya model ölkə kimi qiymətləndirilmiş və gələcəkdə onların təcrübəsindən istifadə edilməsi tövsiyə edilmişdir.

Əldə olunan elmi nəticələr yeniliyi baxımdan çox aktualdır və tədqiqatın məsələlərini tam əhatə edir. Tədqiqatın əsas məsələlərindən biri məhz Azərbaycan üzrə ən perspektivli yanar şist və təbii bitum yataq və təzahürlərinin ayrılması idi ki, bu da tədqiqat kompleks yanaşma ilə həyata keçirilmiş, biri-birinə yaxın və gələcək istismarı üçün əlverişli olan yataqların geoloji quruluşu və ən əsası geokimyəvi göstəriciləri nəzərə alınmışdır. Əsasən Qobustan rayonunda böyük perspektiv vəd edən yeni yataq və təzahürlər də tərəfimizdən müəyyənləşdirilmişdir.

Geokimyəvi tədqiqat üsulu ilə ilkin olaraq yanar şist və təbii bitum nümunələrinin özündə saxladığı üzvi maddənin miqdarı açıq tigdə yandırılmaqla təyin edilmiş və bu prosesdə qeyri üzvi hissədə də öyrənilmişdir. Tədqiqatın gedişində bu nümunələr ekstraksiya olunaraq tərkibindəki üzvi maddə və kerogen hissə dəqiqləşdirilmişdir. Ən çox maraq kəsb edən və böyük kerogen tərkibli yanar şistlər müasir piroliz üsulundan istifadə edilməklə onların kompleks geokimyəvi xüsusiyyətləri öyrənilmiş və alınan nəticələrə görə istismar profilləri qeyd olunmuşdur. Onların istismar istiqamətləri seçilərkən dünya təcrübəsinə müraciət edilmiş və buna uyğun olaraq Estoniya modeli əlverişli sayılmışdır.

4

Layihə üzrə **elmi nəşrlər** (elmi jurnallarda məqalələr, monoqrafiyalar, icmallar, konfrans materiallarında məqalələr, tezislər) (dərc olunmuş, çapa qəbul olunmuş və çapa göndərilmişləri ayrılıqda qeyd etməklə, uyğun məlumat - jurnalın adı, nömrəsi, cildi, səhifələri, nəşriyyat, indeksi, Impact Factor, həmmüəlliflər və s. bunun kimi məlumatlar - ciddi şəkildə dəqiq olaraq göstərilməlidir) *(surətlərini kağız üzərində və CD şəkildə əlavə etməli!)*

О.Р. Аббасов, А.Н. Мамедова, А.Р. Гусейнов, Э.Э. Балогланов.

Некоторые новые данные геохимических исследований горючих сланцев Азербайджана.

Журнал – «Геология, геофизика и разработка нефтяных и газовых месторождений». Москва. 2012.

5	İxtira və patentlər, səmərələşdirici təkliflər (burada doldurulmalı)
6	Layihə üzrə ezamiyyətlər (ezamiyyə baş tutmuş təşkilatın adı, şəhər və ölkə, ezamiyyə tarixləri, həmçinin ezamiyyə vaxtı baş tutmuş müzakirələr, görüşlər, seminarlarda çıxışlar və s. dəqiq göstərilməlidir) Rusiya, Moskva. 20.03.2012-26.03.2012. 1. Qubkin adına Rusiya Dövlət neft və qaz Universiteti. 2. Neft və qaz elmi tədqiqat İnstitutu. Hər iki təşkilatda layihə çərçivəsində alınan elmi yeniliklərin nəticələri geniş müzakirə olunmuşdur.
7	Layihə üzrə elmi ekspedisiyalarda iştirak (əgər varsa) Şamaxı, İsmayılı və Quba rayonlarında elmi məqsədli çöl-tədqiqat işləri.
8	Layihə üzrə digər tədbirlərdə iştirak (burada doldurulmalı)
9	Layihə mövzusu üzrə elmi məruzələr (seminar, dəyirmi masa, konfrans, qurultay, simpozium və s. çıxışlar) (məlumat tam şəkildə göstərilməlidir: a) məruzənin növü: plenar, dəvətli, şifahi və ya divar məruzəsi; b) tədbirin kateqoriyası: ölkədaxili, regional, beynəlxalq) (burada doldurulmalı)
10	Layihə üzrə əldə olunmuş cihaz, avadanlıq və qurğular, mal və materiallar, komplektləşdirmə məmulatları Komputer, HP pavilion
11	Yerli həmkarlarla əlaqələr AMEA Geologiya İnstitutu
12	Xarici həmkarlarla əlaqələr Rusiya, Moskva
13	Layihə mövzusu üzrə kadr hazırlığı (əgər varsa) (burada doldurulmalı)
14	Sərgilərdə iştirak (əgər baş tutubsa) (burada doldurulmalı)
15	Təcrübəartırmada iştirak və təcrübə mübadiləsi (əgər baş tutubsa) (burada doldurulmalı)
16	Layihə mövzusu ilə bağlı elmi-kütləvi nəşrlər, kütləvi informasiya vasitələrində çıxışlar, yeni yaradılmış

internet səhifələri və s. (məlumatı tam şəkildə göstərilməlidir)
(burada doldurmalı)

SİFARİŞÇİ:

Elmin İnkişafı Fondu

Baş məsləhətçi

Həsənova Günel Cahangir qızı

(imza)

"__" _____ 2012_-ci il

Daxləmizovs X. (Kudrə)

Baş məsləhətçi

Babayeva Ədilə Əli qızı

(imza)

"10" 10 _____ 2012_-ci il

İCRAÇI:

Layihə rəhbəri

Babayev Fikrət Rzaqulu oğlu

(imza)

"10" 10 _____ 2012_-ci il



AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ PREZİDENTİ YANINDA

ELMİN İNKİŞAFI FONDU

MÜQAVİLƏYƏ ƏLAVƏ

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Elmin İnkişafı Fondunun elmi-tədqiqat proqramlarının, layihələrinin və digər elmi tədbirlərin maliyyələşdirilməsi məqsədi ilə grantların verilməsi üzrə 2011-ci ilin 1-ci müsabiqəsinin (EIF-2011-1(3)) qalibi olmuş və yerinə yetirilmiş layihə üzrə

ALINMIŞ NƏTİCƏLƏRİN ƏMƏLİ (TƏCRÜBİ) HƏYATA KEÇİRİLMƏSİ VƏ LAYİHƏNİN NƏTİCƏLƏRİNDƏN GƏLƏCƏK TƏDQIQATLARDA İSTİFADƏ PERSPEKTİVLƏRİ HAQQINDA MƏLUMAT VƏRƏQİ (Qaydalar üzrə Əlavə 16)

Layihənin adı: Azərbaycanın təbii bitum və yanar şistlərinin tədqiqi

Layihə rəhbərinin soyadı, adı və atasının adı: Babayev Fikrət Rzaqulu oğlu

Grantın məbləği: 50 000 manat

Layihənin nömrəsi: EIF-2011-1(3)- 82/40-M-22

Müqavilənin imzalanma tarixi: 27 sentyabr 2011-ci il

Grant layihəsinin yerinə yetirilmə müddəti: 12 ay

Layihənin icra müddəti (başlama və bitmə tarixi): 1 oktyabr 2011-ci il – 1 oktyabr 2012-ci il

1. Layihənin nəticələrinin əməli (təcrübi) həyata keçirilməsi

1 Layihənin əsas əməli (təcrübi) nəticələri, bu nəticələrin məlum analoqlar ilə müqayisəli xarakteristikası

Layihə üzrə alınan təcrübi nəticələr:

Azərbaycan üzrə yeni və perspektivli təbii bitum və yanar şist saxlayan sahələr ayrılmış, onların geoloji-geokimyəvi nəticələri nəzərə alınmaqla gələcək tətbiq sahələri əsaslandırılmışdır.

Layihədə əldə edilmiş elmi-təcrübi əhəmiyyət kəsb edən nəticələr nəzərə alınmaqla, Azərbaycan Respublikası Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi tərəfindən təbii bitum və yanar şistlərin tədqiqində əməli işlərin aparılması məqsədə müvafiq hesab edilmişdir.

Ümumiyyətlə, Azərbaycan üzrə təbii bitum və yanar şistlərin öyrənilməsi istiqamətində azsaylı da olsa bəzi tədqiqatlar aparılmışdır. Onların təzahürləri barəsində müəyyən təsvirlər verilmişdir. Müxtəlif illərdə bu məsələyə lokal yanaşma cəhdləri olmuşdur. Bu profil üzrə aparılmış tədqiqatlarda ayrı-ayrı region və təzahür üzrə elmi işlər aparılsa da natamamlıq və pərakəndəlik hiss olunur. Lakin tərəfimizdən ilk dəfə Azərbaycan üzrə yanar şist və təbii

bitumlar kompleks tədqiqatlarla öyrənilmiş və yeni elmi və təcrübi məlumatlar alınmışdır.

2 Layihənin nəticələrinin əməli (təcrübi) həyata keçirilməsi haqqında məlumat (istehsalatda tətbiq (tətbiqin aktını əlavə etməli); tədris və təhsildə (nəşr olunmuş elmi əsərlər və s. – təhsil sisteminə tətbiqin aktını əlavə etməli); bağlanmış xarici müqavilələr və ya beynəlxalq layihələr (kimlə bağlanıb, müqavilənin və ya layihənin nömrəsi, adı, tarixi və dəyəri); dövlət proqramlarında (dövlət orqanının adı, qərarın nömrəsi və tarixi); ixtira üçün alınmış patentlərdə (patentin nömrəsi, verilmə tarixi, ixtiranın adı); və digərlərində)

Layihədə əldə edilmiş elmi-təcrübi əhəmiyyət kəsb edən nəticələr nəzərə alınmaqla, Azərbaycan Respublikası Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi tərəfindən təbii bitum və yanar şistlərin tədqiqində əməli işlərin aparması məqsədemüvafiq hesab edilmişdir.

2. Layihənin nəticələrindən gələcək tədqiqatlarda istifadə perspektivləri

1 Nəticələrin istifadəsi perspektivləri (fundamental, tətbiqi və axtarış-innovasiya yönü elmi-tədqiqat layihə və proqramlarında; dövlət proqramlarında; dövlət qurumlarının sahə tədqiqat proqramlarında; ixtira və patent üçün verilmiş ərizələrdə; beynəlxalq layihələrdə; və digərlərində)

Tətbiqi

SİFARIŞÇI:

Elmin İnkişafı Fondu

Baş məsləhətçi

Həsənova Günel Cahangir qızı

(imza)

" " 2012_-ci il

Davlatmirzova X. Kalyayeva

Baş məsləhətçi

Babayeva Ədilə Əli qızı

(imza)

"10" 10 2012_-ci il

İCRAÇI:

Layihə rəhbəri

Babayev Fikrət Rzaqulu oğlu

(imza)

" 10 . 10 2012_-ci il



**AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ PREZİDENTİ YANINDA
ELMİN İNKİŞAFI FONDU**

MÜQAVİLƏYƏ ƏLAVƏ

**Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Elmin İnkişafı Fondunun
elmi-tədqiqat proqramlarının, layihələrinin və digər elmi tədbirlərin
maliyyələşdirilməsi məqsədi ilə qrantların verilməsi üzrə
2011-ci ilin 1-ci müsabiqəsinin (EİF-2011-1(3)) qalibi olmuş
və yerinə yetirilmiş layihə üzrə**

**ALINMIŞ ELMİ MƏHSUL HAQQINDA MƏLUMAT
(Qaydalar üzrə Əlavə 17)**

Layihənin adı: **Azərbaycanın təbii bitum və yanar şistlərinin tədqiqi**

Layihə rəhbərinin soyadı, adı və atasının adı: **Babayev Fikrət Rzaqulu oğlu**

Qrantın məbləği: **50 000 manat**

Layihənin nömrəsi: **EİF-2011-1(3)- 82/40-M-22**

Müqavilənin imzalanma tarixi: **27sentyabr 2011-ci il**

Qrant layihəsinin yerinə yetirilmə müddəti: **12 ay**

Layihənin icra müddəti (başlama və bitmə tarixi): **1 oktyabr 2011-ci il – 1 oktyabr 2012-ci il**

Diqqət! Bütün məlumatlar 12 ölçülü Arial şrifti ilə, 1 intervalla doldurulmalıdır

1. Elmi əsərlər (sayı)

№	Tamlıq dərəcəsi	Dərəcəsi		
		Dərc olunmuş	Çapa qəbul olunmuş və ya çapda olan	Çapa göndərilmiş
1.	Elmi məhsulun növü Monoqrafiyalar			
2.	həmçinin, xaricdə çap olunmuş Məqalələr		Bir (Moskva)	
3.	həmçinin xarici nəşrlərdə Konfrans materiallarında məqalələr			

- O cümlədən, beynəlxalq konfrans materiallarında
4. Məruzələrin tezisləri
- həmçinin, beynəlxalq tədbirlərin toplusunda
5. Digər (icmal, atlas, kataloq və s.)

2. İxtira və patentlər (sayı)

No	Elmi məhsulun növü	Alınmış	Verilmiş	Ərizəsi verilmiş
1.	Patent, patent almaq üçün ərizə			
2.	İxtira			
3.	Səmərələşdirici təklif			

3. Elmi tədbirlərdə məruzələr (sayı)

No	Tədbirin adı (seminar, dəyirmi masa, konfrans, qurultay, simpozium və s.)	Tədbirin kateqoriyası (ölkədaxili, regional, beynəlxalq)	Məruzənin növü (plenar, dəvətli, şifahi, divar)	Sayı
1.				
2.				
3.				

SİFARIŞÇI:

Elmin İnkişafı Fondu

Baş məsləhətçi

Həsənova Günel Cahangir qızı

(imza)

"__" _____ 2012_-ci il

Dərdəmirzova X. / Xətə

Baş məsləhətçi

Babayeva Ədilə Əli qızı

(imza)

"10" 10 2012_-ci il

İCRAÇI:

Layihə rəhbəri

Babayev Fikrət Rzaqulu oğlu

(imza)

"10" 10 2012_-ci il